

ایران اقتصادی

«ایران» در مورد چگونگی تحقق شعار سال ۱۴۰۰ نظرخواهی کرد

پشتیبانی از «تولید»، کاغذی نباشد

مصفحه ۱۰

بررسی الگوی مصرف در دوگانه جامعه و اقتصاد

میثم موسایی

عضو هیات علمی دانشگاه تهران

یادداشت

برای بررسی نقش فرهنگ در الگوی مصرف جامعه و پاسخ به این پرسش که آیا چالش‌های فعلی که در رابطه با مصرف وجود دارد ناشی از الگوی فرهنگی ماست یا به متغیرهای اقتصادی مربوط می‌شود باید گفت مصرف همواره در همه اقتصادها دارای اهمیت بالایی است، گویی که تشویق به عدم مصرف به عنوان مقدمه و پیش نیاز پس انداز و سرمایه‌گذاری و توسعه و رشد کشورها مطرح بوده است.

موضوعی که حداقل در نوشته‌های صاحب نظران غربی و اقتصاددانان بزرگ مشاهده می‌شود. به عنوان مثال «آدام اسمیت» به عنوان پدر علم اقتصاد در حدود بیش از دو قرن قبل ثروت جامعه را به عنوان عامل قدرت جوامع معرفی کرد. او به دنبال ارائه نظریه‌ای برای ایجاد ثروت در کشورها بود. یکی از پایه‌های اصلی نظریه اسمیت امساک و خودداری از مصرف در زمان حال و پس‌انداز کردن و نهایتاً پس‌انداز را سرمایه‌گذاری کردن تشکیل می‌داد. همچنین در قرن ۱۹ با یک تغییر پارادایم مواجه می‌شویم. به این معنا که اگر در قرن قبل بر امساک تأکید می‌شد در قرن ۱۹ «کینز» نشان داد آنچه می‌تواند اقتصاد را از رکود خارج کند تکیه بر متغیر مصرف است که باید آن را تشویق کرد و نشان داد که مصرف به صورت تکاثری بر تولید ناخالص ملی اثر دارد. با این توضیح که اگر در جامعه‌ای ۸۰ درصد درآمد مردم مصرف شود با افزایش هر یک واحد مصرف در بلند مدت ۵ واحد به تولید ناخالص ملی اضافه می‌شود و این را به عنوان اثر تکاثری مصرف نشان داد. موضوعی که به عنوان یک تحول بزرگ مورد توجه قرار گرفت. هم گزاره اول و هم دوم مبتنی بر شرایطی است که اگر درست فهم نشود آثار متفاوتی برای جوامع مختلف در بی دارد.

علاوه بر این تشویق به مصرف در دنیای غرب در ابتدای قرن ۲۰ به معنای تشویق به مصرف کالا‌های ساخت غرب و ایجاد اشتغال و در نتیجه رونق اقتصادی و کمک به توسعه آن جوامع بوده است چون محصولات آنها در آن شرایط رقیبی نداشته است و افزایش مصرف منجر به افزایش تولید می‌شد اما بررسی همین عنصر در جامعه‌ای مانند ایران اگر تشویق و به اجرا گذاشته شود با توجه به اینکه الگوی مصرف ما مبتنی بر تولید نیست معمولاً تشویق مصرف به مصرف کالا‌های لوکس که اغلب وارداتی هستند دامن می‌زند.

بنابراین در اینجا افزایش مصرف باعث ایجاد شغل و البته رشد اقتصادی برای کشورهایی مثل چین، ترکیه، کره، هند و... است که کالاهایشان در کشور ما استفاده می‌شود. در داخل هم به معنای از دست دادن شغل کارگر ایرانی و کاهش تولید داخلی است.بنابراین عناصر فرهنگی در هر جامعه‌ای می‌تواند آثار اقتصادی و اجتماعی متفاوتی بر جای بگذارد.

ادامه در صفحه ۸

نرخ بیکاری جوانان در زمستان ۱۳۹۹ حدود ۲۰٫۱ درصد کم شد

نرخ بیکاری ۱۳۹۹ تک رقمی شد

گروه اقتصادی- تازه‌ترین گزارش مرکز آمار نشان می‌دهد که در زمستان ۱۳۹۹ نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر ۹٫۷ درصد بوده است و به این ترتیب سال ۱۳۹۹ با نرخ بیکاری تک رقمی در ۴ فصل خود به پایان رسید. براساس گزارش مرکز آمار ایران، در بهار ۱۳۹۹نرخ بیکاری با کاهش ۱۰٫۱ درصدی نسبت به بهار سال ۹۸ به ۹۰٫۸ درصد رسید؛ در تابستان، این شاخص ۹٫۵ درصد بود که نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱ درصد کاهش داشت؛ در پاییز نیز نرخ بیکاری ۹٫۴ درصد بود که نسبت به فصل مشابه سال قبل ۱٫۲ درصد کاهش داشته است.

مصفحه ۸ را بخوانید

مسئولان و کارشناسان پاسخ می‌دهند

چرا تورم به هدف نخورد

دراوایل سال گذشته بانک مرکزی در بیانیه‌ای رسمی، نرخ ۲۲ درصد را به‌عنوان هدف تورم درسال ۱۳۹۹ تعیین کرد تا با اجرای سیاست‌ها و ابزار نوین پولی خود مانند بازار باز و هدایت نرخ سود بانکی، تورم را مهار و کنترل کند. اما گزارش مرکزآمار ایران از نرخ تورم آخرین ماه سال گذشته حاکی از عدم تحقق این هدف و اختلاف قابل توجه با هدفگذاری صورت گرفته است.

براساس این گزارش دراسفند ماه نرخ تورم نقطه به نقطه (نسبت به ماه مشابه سال قبل) ۴۸٫۷ درصد و نرخ تورم سالانه به ۳۶٫۴ درصد رسید. بدین ترتیب متوسط نرخ تورم درسال گذشته ۲۹٫۷ درصد شد.

مصفحه ۹ را بخوانید

قراردادهای اجاره در سال ۱۴۰۰ به دلیل شیوع کرونا تمدید می‌شود

معاون مسکن وزیر راه و شهرسازی گفت: قراردادهای اجاره در سال ۱۴۰۰ و تا سه ماه پس از اعلام رسمی پایان کرونا همچنان به طور اجباری تمدید خواهد شد و مالکان نمی‌توانند مستأجران خود را جواب کنند.

«محمود محمودزاده» درباره چگونگی اجرای مصوبه تمدید اجباری قراردادهای اجاره که در سال ۹۹ به دلیل شیوع کرونا مصوب شد، افزود: مصوبه ستاد مبارزه با کرونا درباره تمدید قراردادهای اجاره تا سه ماه پس از اتمام کرونا اعلام شده است، بنابراین امسال هم این مصوبه اجرایی می‌شود. وی گفت: در سال ۱۴۰۰ و تا سه ماه بعد از اعلام پایان رسمی کرونا در کشور، این مصوبه ملاک عمل خواهد بود.معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی بیان داشت: هر فردی که اجاره‌نامه‌اش تمام شده باشد یا درصدی که اعلام خواهد شد مجدد اجاره‌نامه خود را تمدید خواهد کرد و نیازی به اسباب‌کشی وجود ندارد.وی ادامه داد: امسال هم مالکان نمی‌توانند مستأجران خود را جواب کنند.معاون وزیر راه و شهرسازی درباره پرداخت وام اجاره در سال گذشته نیز گفت: مصوبه تعیین سقف اجاره بها و پرداخت وام ودیعه در سال قبل تا حدودی توانست بازار اجاره را تعدیل کند.

به گفته این مقام مسئول، پارسل ۹۲ هزار نفر متقاضی دریافت وام ودیعه ثبت‌نام و ۳۳۵ هزار نفر مدارک خود را تکمیل کردند و به نظام بانکی معرفی شدند و در نهایت ۲۲۰ هزار نفر تسهیلات وام ودیعه را دریافت کردند.//ایرنا

دهقانی زنگنه: آماده تعلیق پروازهای ترکیه هستیم

معاون وزیر راه و شهرسازی گفت: بلافاصله پس از ابلاغ ستاد ملی مبارزه با کرونا، پروازها به ترکیه را تعلیق خواهیم کرد.

تورج دهقانی زنگنه درخصوص پروازهای ترکیه و درخواست وزیر بهداشت از وزیر کشور برای لغو این پروازها، اظهار کرد: بلافاصله پس از اینکه ستاد ملی مبارزه با بیماری کرونا این موضوع را به سازمان هواپیمایی کشوری ابلاغ کند، ما پروازها به ترکیه را لغو خواهیم کرد. معاون اول رئیس جمهوری ادامه داد: این سفرانودم با دوراندیشی امام خمینی(ره) در روزهای پس از پیروزی انقلاب اسلامی انجام شد، اقدامی که به این سرعت در سایر انقلاب‌ها سابقه نداشت و این از افتخارات انقلاب اسلامی است لذا امیدواریم بتوانیم آرمان‌های این فرمانروم را محقق کنیم.

برنامک‌ها را به‌صورت الکترونیکی ندارند، ثبت صیاد انجام دهند. در فازهای بعدی اجرای قانون، برای کسانی که دسترسی به‌برنامک‌ها یا درگاه‌های

بانکی ندارند، سامانه پیامکی در نظر گرفته خواهد شد.براین اساس از پنج‌مردم ماه جاری به بعد برای ضمانت یا هر دلیل دیگری، نمی‌توان چک «سفیدامضا» وبدون تاریخ صادر کرد.

■ **جریمه‌های چک برگشتی**

اگر کسری مبلغ چک در سامانه صیاد ثبت شود، طبق قانون جدید چک سامانه به‌صورت آنلاین این موضوع را به همه بانک‌ها ومؤسسات مالی واعتباری اطلاع خواهد داد. بدین ترتیب، بعد از گذشته ۲۴ ساعت، همه بانک‌ها موظف هستند تا زمانی که چک رفع سوء‌اثر نشده باشد، محدودیت‌های شدیدی را برای صاحب حساب اعمالکننده چک اعمال کنند. طبق این قانون، عدم امکان افتتاح حساب وصور کارت بانکی جدید (حتی صدور المثنی)، تمدید اعتبار کارت، کارت اعتباری وتسهیلات خرد،مسدود شدن وجوه همه حساب‌هاوکارت‌های بانکی وهرمبلغ متعلق بسابقه چک برگشتی مطلع شوید. همچنین در همان لحظه، کنترل ثبت چک در سامانه صیاد را نیز انجام دهید. دقت شود چک جدید ثبت نشده در سامانه صیاد را از صادرکننده آن دریافت نکنید.درزمان ظهورنویسی نیز،همین شرایطتأیید صلاحیت صادرکننده چک در سامانه صیاد، باید برای نفراث بعدی که چک را می‌پذیرند نیز اعمال شود. علاوه براین، مقرر شده است تمام شعب بانک‌ها، برای افرادی که امکان استفاده از این سامانه‌ها و

افراد می‌توانند از درگاه‌های بانک‌ها یا برنامک‌های موبایلی که در وبسایت شاپرک معرفی شده‌اند، استفاده کنند.

صادرکننده چک می‌تواند چک خود را از طریق برنامک‌های موبایلی معرفی شده توسط شاپرک که برای مشتریان بیشتر بانک‌ها قابل استفاده هستند یا درگاه‌هایی که بانک وی در اختیارش قرار می‌دهد، ثبت کرده ومراحل صدور چک را به‌صورت الکترونیکی تکمیل کند.

گیرنده چک هم می‌تواند از بانک خود راه‌های دسترسی به سامانه صیاد در دریافت کند یا این که می‌تواند به برنامک‌های عمومی پرداخت مراجعه کند واستعلام ثبت بگیرد. لازم است صادرکننده حتماً اطلاعات برگه چک را با اطلاعات ثبت شده در سامانه صیاد تطبیق دهد و اگر تمام موارد صحیح بود، مراتب تأیید خود را به سامانه صیاد اعلام کند.بنابراین چنانچه چک‌های بنفش (چک‌های جدید) را از کسی گرفتید، بلافاصله از طریق برنامک‌های موبایلی، وب سایت بانک مرکزی یا سامانه استعلام پیامکی ۱۰۷۰۰۷۰۱ از وضعیت اعتباری صادرکننده چک به لحاظ سابقه چک برگشتی مطلع شوید. همچنین در همان لحظه، کنترل ثبت چک در سامانه صیاد را نیز انجام دهید. دقت شود چک جدید ثبت نشده در سامانه صیاد را از صادرکننده آن دریافت نکنید.درزمان ظهورنویسی نیز،همین شرایطتأیید صلاحیت صادرکننده چک در سامانه صیاد، باید برای نفراث بعدی که چک را می‌پذیرند نیز اعمال شود.

علاوه براین، مقرر شده است تمام شعب بانک‌ها،

برای افرادی که امکان استفاده از این سامانه‌ها و صیاد توسط صادرکننده وهمچنین دریافت‌کننده،

شکل ظاهری چک‌های جدید

رنگ چک‌های موجود (قدیمی) سبز و صورتی است، اما چک‌های جدید زمینه بنفش و صورتی دارند. یک ویژگی دیگر این است که روی این چک‌ها عبارت «کارسازی این چک منوط به ثبت صدور، دریافت و انتقال آن در سامانه صیاد است» چاپ شده است.

برش

آن در سامانه صیاد است» روی چک‌ها هستند، الزامات قانونی چون ثبت، نقل و انتقال، نحوه برگشت زدن چک و دلایل آن، نحوه سوء اثر چک، محدودیت‌های دارندگان چک برگشتی و موارد منع اعطای دسته چک نیز دارند.

براساس ضوابط قانون جدید، صدور برگه چک‌های جدید در وجه حامل ممنوع بوده لازم است تمام صادرکنندگان چک، چک‌های جدید را صرفاً در وجه گیرنده مشخص (شخص حقیقی/ حقوقی) صادر کرده و گیرندگان چک نیز از پذیرش چک‌های مذکور در وجه حامل خودداری کنند. از سوی دیگر، ثبت و نقل و انتقال چک در سامانه صیاد از ویژگی‌های مهم قانون جدید چک است که صادرکننده چک باید مندرجات چک شامل تاریخ سررسید، مبلغ واطلاعات هویتی ذینفع را علاوه بر اینکه در برگ چک درج می‌کند در سامانه صیاد نیز ثبت کند.همچنین،ذینفع چک نیز هنگام دریافت برگ چک باید مندرجات آن را در سامانه صیاد، استعلام و با مندرجات برگ چک تطبیق دهد. اشخاصی که قصد انتقال چک را دارند نیز دیگر نیازی به پشت‌نویسی چک ندارند و باید اطلاعات هویتی ذینفع جدید را در سامانه صیاد ثبت کنند. طبق اطلاعات ارائه شده از سوی بانک مرکزی،

گروه اقتصادی| پس از بارها اصلاح و بازنگری، سرانجام در ۱۳ آبان سال ۱۳۹۷ «قانون اصلاح قانون صدور چک» در ۱۱ ماده توسط مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در ۲۳ آبان همان سال به تأیید شورای نگهبان رسید. پس از تقریباً دو سال از تصویب قانون جدید چک، بانک مرکزی در بخشنامه‌ای صدور چک بانکی در وجه حامل، پشت‌نویسی و ظهرنویسی چک را بر اساس قانون جدید چک از ۲۱ آذر ۹۹ ممنوع اعلام و بیان کرد که هرگونه نقل وانتقال چک باید در سیستم یکپارچه بانک مرکزی (سامانه صیاد) به ثبت برسد. همچنین، از ۲۰ دی ۱۳۹۸ امکان ثبت اختیاری چک توسط صادرکنندگان و دریافت‌کنندگان چک در سامانه صیاد فراهم شد؛ فرایندی که با ورود به سال ۱۴۰۰ برای چک‌های جدید بنفش رنگ و از ۵ فروردین ماه اجباری شد.

بدین ترتیب در راستای اجرای قانون جدید چک، با آغاز سال ۱۴۰۰ ثبت چک در سامانه صیاد که تا پیش از این اختیاری بود، اجباری می‌شود و صادرکنندگان و دریافت‌کنندگان چک باید تکالیف خود در زمینه صدور، دریافت و انتقال چک در سامانه مذکور را بپذیرند وانجام دهند. با فراهم شدن مقدمات قانون جدید چک و اجرای تدریجی آن، گام‌های جدی در این زمینه برداشته شده است و چک‌های جدید که از ابتدای سال ۱۴۰۰ وارد بازار شده‌اند، ثبت و انتقال آنها در سامانه صیاد اجباری شد.

چک‌های جدید که دارای ویژگی‌های ظاهری چون رنگ بنفش، درج شناسه یکتای ۱۶ رقمی در بالا و سمت چپ هر برگ چک، عبارت «کارسازی این چک منوط به ثبت صدور، دریافت و انتقال

معاون اول رئیس جمهوری در استان خراسان رضوی:

اقتصاد مقاومتی به‌عنوان راهبرد اصلی دولت در همه استان‌ها است

گروه اقتصادی| معاون اول رئیس جمهوری روز گذشته برای افتتاح چند طرح عمرانی شهرداری و شرکت در جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی استان خراسان رضوی به استان خراسان رضوی سفر کرد.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی معاون اول رئیس جمهوری، اسحاق جهانگیری در بدو ورود به شهر مشهد و در جمع خبرنگاران با اشاره به شرایط وپتانسیل‌های کنونی استان در زمینه‌های صنعتی، کشاورزی، خدمات و گردشگری زیارتی گفت: این استان می‌تواند همواره به کانون‌های مهم توسعه و پیشرفت ایران تبدیل شود.

وی همچنین با اشاره به هم مرز بودن این استان با دو کشور دوست و همسایه، افزود: این ظرفیت می‌تواند زمینه صدور کالاها و ارتباط اقتصادی با این کشورها را فراهم کند.

جهانگیری با تأکید بر اینکه اقتصاد مقاومتی به‌عنوان راهبرد اصلی دولت در همه استان‌ها در حال پیگیری است، ادامه داد: در جلسه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی مسائل پیش رو مطرح و موانع و چالش‌های موجود بر سر پیشرفت اقدامات استانی بررسی می‌شود. روز شنبه با حضور معاون اول رئیس جمهوری، سه سطح تقاطع غیرهمسطح آزادگان در مشهد افتتاح شد و هم‌زمان با آن، پارک جنگلی ۵۰۰ هکتاری ارتفاعات جنوب و بوم پارک کشف رود نیز بهره‌برداری شد.

■ **۱۴۰۰، سال کاهش مشکلات است**

معاون اول رئیس جمهوری در نشست ستاد اقتصاد مقاومتی خراسان رضوی، سال ۱۴۰۰ را

سال کاسته شدن از مشکلات، فشارها و تنگناها توصیف و بیان کرد: در سال ۱۳۹۹ سال بسیار سختی برای کشور بود.

در همین حال به گزارش ایرنا، جهانگیری افزود: در تبیین این سختی همین بس که کشور در سال ۱۳۹۰ به میزان ۱۰۰ میلیارد دلار درآمد نفتی داشت اما در سال ۱۳۹۹ این میزان به حدود ۱۰ میلیارد دلار رسید که کمتر از پنج میلیارد دلار آن نصیب دولت شد.

وی اقتصاد ایران را جزو ۲۰ اقتصاد بزرگ جهان بر اساس حجم تولید ناخالص داخلی توصیف و بیان کرد: به‌خاطر مشکلاتی که برای مردم ایجاد شده غزرمی خواهیم زیرا مشکلات اقتصادی و صف مرغ قابل دفاع نیست اما در پایان فعالیت دولت طوری عمل خواهیم کرد که از تحریم‌ها عبور کرده باشیم وواکسن کرونا به وفور در اختیار مردم قرار گرفته باشد.

■ **لازم‌توسعه ملی، استفاده از فرصت‌ها است**

معاون اول رئیس جمهوری در ادامه این نشست گفت: لازم‌توسعه ملی کشور استفاده از فرصت‌های اقتصادی، سیاسی و بین‌المللی است و هنر مدیران دلسوز نیز استفاده از این فرصت‌ها برای ایران است. وی افزود: آمریکا که خود اعتراف کرد در سیاست فشار حداکثری و تحریم‌ها به کشورمان شکست خورده، ظرف سال‌های اخیر تحریم‌های مختلفی را اجرا کرد. جهانگیری ادامه داد: البته ابتدا برای تحریم ها سقف مشخص کردند که مثلاً تا فلان مقدار می‌توانید نفت بفروشید اما در آن زمان برخی کشورها دوست نظیر چین و هند حاضر

معاون اول رئیس جمهوری در ادامه به طرح انتقال آب از دریای عمان و خلیج فارس به خراسان رضوی نیز اشاره و بیان کرد: با این قیمت آب، صنعت می‌تواند فعالیت کند. چرا برخی گمان دارند آب کشور اینقدر بی ارزش است و نسبت به قیمت تمام شده انتقال آب از

نیودند بیشتر از آن مقدار از ما نفت بخرند، لذا فهمیدیم باید گلوگاه‌های تحریم را بشناسیم. وی گفت: هر چند مذاکرات بخوبی انجام شد و توافق‌هایی به دست آمد اما به نقض دائم تحریم‌ها امید نداشتیم، لذا پروژه‌های اقتصاد مقاومتی را تعریف کردیم و خدا را شاکریم با مصوبه ملت و تدابیر رهبر معظم انقلاب اسلامی فشارها را پشت سر گذاشتیم.معاون اول رئیس جمهوری «ستاره خلیج فارس» را از مهم‌ترین طرح‌های اقتصاد مقاومتی ذکر و بیان کرد: با وجود تحریم‌های ظالمانه توانستیم به موفقیت‌های خوبی در حوزه نفت و گاز دست یابیم.وی افزود: کشور قطر سال ۱۳۹۹ حدود دو و نیم برابر ایران از میدان‌گازی مشترک پارس جنوبی گاز برداشت می‌کرد اما اکنون با افتتاح همین طرح‌ها کشورمان بیش‌تر از قطر و به میزان ۶۰۰ میلیون مترمکعب برداشت گاز دارد حال آنکه قطر در سقف ۵۵۰ میلیون مترمکعب مانده است. جهانگیری ادامه داد: پیشتر زمان مورد نیاز برای صدور مجوز شروع یک فعالیت ۷۲ روز بود اما هم‌اینک اعلام این زمان به سه روز کاهش یافته است لذا باید در راستای همیگونه اقدامات حرکت کرد.

■ **کلاه مصوبه مجلس**

معاون اول رئیس جمهوری در ادامه به طرح انتقال آب از دریای عمان و خلیج فارس به خراسان رضوی نیز اشاره و بیان کرد: با این قیمت آب، صنعت می‌تواند فعالیت کند. چرا برخی گمان دارند آب کشور اینقدر بی ارزش است و نسبت به قیمت تمام شده انتقال آب از

گزارش

اجبار